

DENEY RAPORU

- DENEY ADI** Kondüktometrik Kap Sabiti, Öziletkenlik ve Asit Karışımlarının Kondüktometrik Titrasyonu
- DENEY TARİHİ** 02 Nisan 2003 Çarşamba
- AMAÇ** KCl kullanarak kap sabiti hesaplanması, HCl'nin öziletkenliğinin bulunması, HCl, NH₄, CH₃COOH karışımının kondüktometrik titrasyonunun yapılması

TEORİK BİLGİ **Kondüktometri**

Elektrolitlerde iletkenlik ölçümüne dayalı olarak yapılan analiz yöntemine **kondüktometri** denir. Kondüktometrik titrasyonlar eşdeğerliğe kadarki iletkenlik değişimi ile eşdeğerlikten sonraki iletkenlik değişiminin farklı olması ilkesine dayanır.

Bir metal iletkenin iki ucu arasına bir potansiyel uygulandığında , iletken üzerinden geçen bir akım geçer. Geçen (i) akımı ile uygulanan potansiyel (V) arasında $V = i.R$ bağıntısı vardır. Bu bağıntı **ohm yasasının** matematiksel ifadesidir. Bağıntıdaki R katsayısına **direnç** denir ve birimi ohm (Ω) dur. Direnç yalnızca iletkenin türüne, uzunluğuna ve kesatine bağlı olarak değişir.

$$R = \rho \frac{1}{A} \quad \text{Özdirenç } 1,00 \text{ cm}^3 \text{ iletkenin direncidir.}$$

Elektriksel direncin tersine **iletkenlik** denir. Direnç elektriğin geçişine karşı koyma yeteneği olarak tanımlanırsa ; iletkenlik, elektriği geçirme yeteneği olarak tanımlanır. Tanıma göre $L = 1/R$ olur . Birimi ohm^{-1} ya da mho olur. Siemens olarak da tanımlanabilir.

$$L = \frac{1}{\rho} \frac{A}{l}$$

Burada $1/\rho$ değerine öziletkenlik denir ve k ile gösterilir. **Öziletkenlik** $1,00 \text{ cm}^3$ çözeltinin iletkenliği olup birimi $\text{ohm}^{-1} \text{ cm}^{-1}$ dir.

Eşdeğer iletkenlik iyonun birim yükü başına düşen molar iletkenliğidir.

Aralarında $1,00 \text{ cm}$ uzaklık bulunan iki elektrot arasında ki elektrolit katmanda çözünmüş olarak 1 mol madde varsa bu elektrolitin iletkenliğine **molar iletkenlik** denir.

Öziletkenlik ve molar iletkenlik arasındaki ilişki , çözeltinin derişimi c molarsa , 1 mol madde içeren hacmi $1000/c \text{ cm}^3$ olacağından

$$\Lambda_M = k \frac{1000}{c} \quad \text{olacaktır. Öziletkenlik eşitliği ile düzenleme yapılırsa}$$

$$\Lambda_M = L \frac{1}{A} \frac{1000}{c} \quad \text{eşitliği elde edilir.}$$

Aynı kapla çalışıldığında $1/A$ oranı sabit olup buna kap sabiti θ denir Birimi cm^{-1} dir. İletkenlik ile molar iletkenlik arasındaki ilişki aşağıdaki gibi olur.

$$L = \frac{\Lambda_M c}{1000 \theta}$$

Öziletkenliği bilinen standart bir çözeltinin iletkenliği ölçülerek $\theta = k/L$ formülünden kap sabiti bulunur. Bulunan kap sabiti öziletkenliği bilinmeyen bir çözeltinin iletkenliği ölçülerek $k = \theta \cdot L$ formülünden öziletkenliği hesap edilebilir.

DENEYİN YAPILIŞI

Kap Sabiti ve Öziletkenlik Tayini

Bir behere 0.01 M KCl çözeltisinden yaklaşık 50-60 ml konularak manyetik karıştırıcı ile karıştırılır. İletkenlik değeri okunur. $L = 1,485 \cdot 10^{-3}$ s

0,01 N KCl'nin öziletkenliği sabit olup 25 °C de 0,001409 olarak verilmiştir.

$\theta = k/L$ ise $\theta = 0,001409 \text{ mho.cm}^{-1} / 1,485 \cdot 10^{-3} \text{ s}$ ise $\theta = 0,949 \text{ cm}^{-1}$ bulunur.

Öziletkenliği ölçülecek 0,1 M HCl'nin 100 ml çözeltisinden alınarak iletkenliği ölçülür. $L = 5,02 \cdot 10^{-3}$ s olarak ölçülür. KCl çözeltisinden bulduğumuz kap sabiti değeri formüde yerine konularak HCl'nin öziletkenliği hesap edilir.

$k = \theta \cdot L$ ise $k = 0,949 \text{ cm}^{-1} \cdot 5,02 \cdot 10^{-3} \text{ s}$ ise $k = 4,76 \cdot 10^{-3} \text{ mho.cm}^{-1}$

Asit Karışımının Kondüktometrik Titrasyonu

HCl, NH_4 , CH_3COOH sulu karışımları beher içinde iletkenlik ölçme hücresi batacak şekilde seyreltilir. "0" tüketim için iletkenlik değeri okunduktan sonra 0,1 M NaOH dan 0,5 ml titrant kartılarak titrasyon başlatılır. Her 0,5 ml titrant ilavesinde iletkenlik değeri okunur. Grafik çizilerek eğrilerin uzantıları alınır ve kesim noktalarından X eksenine dikme indirilerek sarfiyat okunur.

Grafikte;

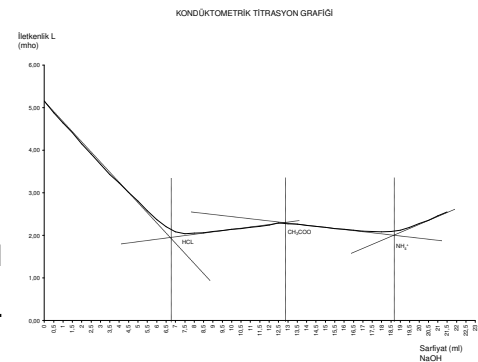
- 1.eşdeğerlik noktası S_1, HCl
- 2.eşdeğerlik noktası $S_2, \text{CH}_3\text{COOH}$
- 3.eşdeğerlik noktası S_3, NH_4 , içindir.

Grafikte NaOH kesim noktaları;

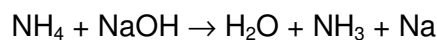
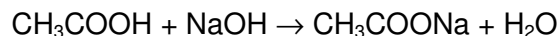
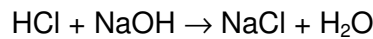
HCl için 6,75 ml, Sarfiyat = **6,75** ml

CH_3COOH için 12,80 ml ,Sarfiyat = **6,05** ml

NH_4 , için 18,7 ml, Sarfiyat = **5,9** ml bulunur.

Reaksiyonlar aşağıdaki gibi olur. NaOH'ın Molaritesi 0,1 M olarak verilmiştir.

HCl

1000 ml NaOH da

0,1 mol NaOH varsa

6,75 ml NaOH da X mol NaOH olur

X = 0,00675 mol

0,00675 mol NaOH, 0,00675 mol HCl için sarfedilir.

1 mol HCl 36,5 gr ise, 0,00675 mol HCl 0,00675 X 36,5 = 0,2463 gr olur.

Örnekteki HCl miktarını **0,2463 gr** olarak buluruz.

CH₃COOH

1000 ml NaOH da

0,1 mol NaOH varsa

6,05 ml NaOH da X mol NaOH olur

X = 0,00605 mol

0,00605 mol NaOH, 0,00605 mol CH₃COOH için sarfedilir.

1 mol CH₃COOH 60 gr ise, 0,00605 molü, 0,00605 X 60 = 0,363 gr olur.

Örnekteki CH₃COOH miktarını **0,363 gr** olarak buluruz.

NH₄

1000 ml NaOH da

0,1 mol NaOH varsa

5,9 ml NaOH da X mol NaOH olur

X = 0,00059 mol

0,00059 mol NaOH, 0,00059 mol NH₄ için sarfedilir.

1 mol NH₄ 18 gr ise, 0,00059 mol NH₄ 0,00059 X 18 = 0,01062 gr olur.

Örnekteki NH₄ miktarını **0,01062 gr** olarak buluruz.

SONUÇ

İyonların molar iletkenlikleri arasındaki fark çok olduğu için $H^+ = 349,8$, $NH_4^+ = 73,3$ reaksiyon sırasında iletkenlikte büyük bir azalma olmuştur. Eğrilerin uzantılarının kesim noktaları eşdeğerlik noktası için daha kesin bir sonuç almamızı sağlar.

NH₄ katılmasının nedeni; titre edilen zayıf asidin asitlik değişmesi NH₄⁺ iyonunun asitlik değişmezinden büyük olduğu için daha net bir kesim noktası elde etmemizi sağlar. NH₄ 'ün titrasyonu sırasında yüksüz NH₃ oluşumu ve $\lambda_{NH_4^+} > \lambda_{Na^+}$ olması nedeniyle azalan bir doğru elde edilir. Bu doğruyla eşdeğerlikten sonra aşırı katılan NaOH ' a ilişkin yükselen iletkenlik doğrusunun kesim noktası daha keskin olacaktır.